

A legtitkosabb hatalomról

Merklin Tímea
merklin.timea@vn.plt.hu

„Mindannyian Szabados György köpönyegéből bújtunk ki” – mondhatnák a hazai improvizatív zene művelői; ennek egy reprezentatív együttese a MAKUZ. A „mester”, Szabados György zongoraművész és zeneszerző a Szalon vendége volt a tavaszi fesztiválon.

A MAKUZ (Magyar Királyi Udvari Zenekar) egy állandóan változó formáció, amely hol kevesebb, hol több zenésszel lép fel, de valamennyien Szabados Györgyötől tanultak. A fiatalok megfertőződtek tőle, de járják a maguk útját. Az együttes magjához tartoznak: Vaskó Zsolt, Mákó Miklós, Benkő Róbert, Geröly Tamás, Kobzos Kiss Tamás, Lőrinszky Attila, Grecsó István, Kovács Ferenc, Dresch Mihály, Baló István.

Szabados György Szombathelyen nemcsak koncertet adott, de bemutatták azt a zenei írásaitól összeállított könyvet is, amelyet a B. K. L. Kiadó jelentetett meg egy háromrészes sorozat első köteteként.

– Ezek az írások itt-ott, szétszórtan, különböző folyóiratokban (például a Magyar Szemle, az Új Írásban, a Győri Műhelyben) jelentek meg. Elekes Botond (az OKM szakmai tanácsadója) ötlete volt, hogy a „mester” Szabados György írásos életművét ki kellene adni – mondta Boda László, a B. K. L. Kiadó vezetője, aki –

ahogy Elekes Botond és Szabados György is – tagja a „Győrfree” nevű egyesületnek, amely a magyar improvizatív zenét művelők CD-it adja ki, nonprofit alapon. – Ennek az első kötetnek két része van. Az első „A zene kettős természetű fénye” címet viseli, ennek írásai megjelentek a 80-as években a JAK-füzetekben, de fontosnak láttam, hogy együtt legyen az azóta született írásokkal, amelyek szerintem párját ritkító nivót képviselnek. Az ezeket összefoglaló rész címe: „A zene hatalma”.

Szabados György európai rangú művész, aki az improvizatív zenében dolgozik, vagyis táplálkozik a kortárs zené-

„Az események titkos története” zenemű 1956-ról, kéziratát földbe ásták

ből, a keleti zenéből, a jazzből, a magyari népzeneből. Nagyon összetett muzsika, amit játszik, különböző formációkban. A kisujjában van a klasszikus zenetörténet, a feketék zenéje, és amikor

improvizál, ezek mind előbukkannak. A magyar kultúráról, a magyar zenéről elmélkedve a világegészhez jut el, írásainak bölcséleti mélysége van. A kiadó úgy véli, mindezek miatt Szabados György az egyik legjelentősebb magyar gondolkodó is. A kötet nem könnyed, hanem szellemileg

rendkívül fajsúlyos munka. Jól szemlélteti ezt például a „Hamvas Béla és a zene” című fejezet, amelyet a gyakorlatban kiegészít az adalék-információ, hogy Szabados György Szombathelyről Ba-

latonfüredre utazott egy háromnapos Hamvas-szemináriumra, ahol évi rendszeres-

séggel, szokásosan vesz részt. A most megjelent kötet egy másik érdekessége egy föld-

Szabados György (kis kép) koncertet adott a Szombathelyi Tavaszi Fesztiválon a Szalonban, ahol bemutatták a zenei írásainak könyvét is, amelyet a B. K. L. Kiadó jelentetett meg. Boda László, a kiadó vezetője a kötet történetéről mesélt (nagy kép)

FOTÓ: BENKŐ SÁNDOR

György volt az egyetlen zeneszerző, aki 1956-ról két zeneművet is merészelt írni – még a rendszerváltás előtt. Az egyiket Markó Iván felkérésére „Szarvassá vált fiak” címmel, amelyből balettelőadás is lett. A másik „Az események titkos története” című mű, amelynek Szabados György megírta a szövegét (nem történelmi jelleggel, hanem művészi megfogalmazásban), aztán azt Kobzos Kiss Tamással átdíjazták egy metanyelvre. Kobzos betanulta, énekelni kezdte, Szabadosdal és két másik zenészársukkal közös előadásban. A kéziratot biztonsági okokból elásták. Egy rokon ásta ki sokkal később, két éve, az '56-os forradalom 50. évfordulóján. Közben a két zenemű lemezre is került: 1999-ben jelent meg egy dupla CD, amely a „Szarvassá vált fiak” zenéjét is tartalmazta, előadótársai voltak: Dresch Mihály és Vaskó Zsolt.

Szabados György életművét a B. K. L. Kiadó úgy jeleníti meg a továbbiakban, hogy hamarosan kiad egy interjúkötetet, és a sorozat harmadik darabjába az „egyéb írásokat” fűzi össze. És hogy milyen mélységű szövegeket várhatunk, arra álljon itt egy rövid gondolat Szabadosról: „És Hamvas jut eszünkbe, aki ezt írja: „Telítve lenni valamivel, amiben nincsen halál”... ezt a zenéről írja... A zene valószínűleg a legtitkosabb hatalom... A zene az uralom rendkívül finom eszköze is volt... a mai napig hatalmi eszközként is működik. Nem véletlen tehát, hogy ez a förtelmes heavy-metalos meg egyéb mindenféle száz meg kétszáz meg ezer kilowattos örület... így elterjedt: ez ugyanis egy hatalmi játéknak... is része. A rosszul kezelt egzisztenciális erő megosztása, megosztása, lehetőleg minél nagyobb nyereséggel.”

Hadjárat – Csajkovszkij-zenére

Merklin Tímea
merklin.timea@vn.plt.hu

A tavaszi fesztivál egyik kurióza ma volt, hogy a Savaria Szimfonikus Zenekar élő zenét játszott Az 1812-es év című film alá.

Nincs az Agora–Savaria moziban zenekari árok, ezért a hatalmas vetítővászon előtti térben rendezkedett be csütörtökön a Savaria Szimfonikus Zenekar, hogy egy olyan produkciót mutasson be, amelyet még soha: élőben játszott a Csajkovszkij muzsikáját Reisenbüchler Sándor. Az 1812-es év című animációs filmjéhez. A különleges, képes koncert- vagy élőzenés filmelőadás ötlete Mayer Rudolf (az Agora–Savaria mozi vezetője) fejéből pattant ki tíz évvel ezelőtt, amikor – még a főiskolás filmklub vezetőjeként – először látta az animációs fantáziajátékot, amely Napóleon 1812-es hadjáratára készült. Úgy gondolta, az élő zene

még ütősebbé tehetné a gyönyörű, színpompás képsorozatokat: mint nyomul be a dicsőséges francia hadsereg Oroszországba, miképpen találkozik az ott élő, háborúra felkészületlen, de gazdag kultúrájú néppel, és mint eszi meg az addig sikeresen hódító csapatokat, a kemény hideghez nem szokott katonákat a tél. A képi világ az eltorzuló majd elbukó hatalom-mámor útját mutatja mint groteszk valóságot, a zene pedig ezt nemcsak kíséri, de a helyszínén játszott „élő” volta még inkább megjeleníti a győzelmes természet erejét.

Mayer Rudolf ötlete az idei tavaszi fesztiválon valósult meg, amikor – immár az Agora–Savaria mozi vezetőjeként

Reisenbüchler Sándor Az 1812-es év című animációs filmjét vetítették a moziban. A Napóleon oroszországi hadjáratáról készült műhöz a Savaria Szimfonikus Zenekar élőben játszott a Csajkovszkij muzsikáját

FOTÓ: HORVÁTH CSABA

– lehetősége nyílt helyet és programot kínálni a tavaszi fesztivál rendezvénysorozatához csatlakozva, és a Savaria Szimfonikus Zenekarban (ez majdnem ugyanaz, mint a DJ, csak nem Disco Jockey, hanem Video Jockey). Elegáns, foltokból összeállított zakóját hosszan csodálta a közönség. Vissza-visszatapsolták őt is, a karmestert is, alig akart véget érni a zenészeknek szóló ünneplés.

Kuriózum volt az est másik műsorszám is, amelyet szintén a Savaria Szimfonikus Zenekar játszott: Csajkovszkij Rómeo és Júlia nyitányfantáziáját Misky Ádám video-installációjához, amely a zenére komponált, egyénileg továbbgondolható képi fantáziájáték volt. A Szombathelyen élő reklámgrafikus mint VJ mutatkozott be a moziban (ez majdnem ugyanaz, mint a DJ, csak nem Disco Jockey, hanem Video Jockey). Elegáns, foltokból összeállított zakóját hosszan csodálta a közönség. Vissza-visszatapsolták őt is, a karmestert is, alig akart véget érni a zenészeknek szóló ünneplés.